

Toetsingsadvies over de inhoud
van het milieu-effectrapport
Golfbaan 'De Scherpenberg'
te Apeldoorn

8 augustus 1991

196-70

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingsadvies

Toetsingsadvies over de inhoud van het milieu-effectrapport
Golfbaan 'De Scherpenberg' te Apeldoorn /
[Commissie voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-271-3
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Apeldoorn / golbanen ;
Apeldoorn.



Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Apeldoorn
Postbus 9033
7300 ES APELDOORN

uw kenmerk
MH/22062

uw brief
11 juni 1991

ons kenmerk
U967-91/vMa/mh/nm/196-69

onderwerp
Milieueffectrapportage
Golfbaan 'De Scherpenberg'

Utrecht,
5 augustus 1991

VERZONDEN 08 AUG. 1991

Met bovengenoemde brief stelde het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Apeldoorn de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid advies uit te brengen over de inhoud van het milieueffectrapport (MER) golfbaan "De Scherpenberg" te Apeldoorn.

Overeenkomstig artikel 41z van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) bied ik U hierbij het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage aan. Het MER is getoetst aan de door u op 22 december 1988 vastgestelde richtlijnen voor de inhoud van het MER en aan de vereisten voor de inhoud van het MER, zoals die zijn neergelegd in artikel 41j en art. 41w van de Wabm.

Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting, waar de belangrijkste punten zijn bijeengebracht. Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Gezien de context van de brief van het Ministerie van Defensie d.d. 18-4-'89, geef ik in overweging om bij de besluitvorming te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om een variant te kiezen, die het mogelijk maakt om een groter areaal met bos te sparen.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de besluitvorming over het voornemen. Zij zal graag vernemen op welke wijze u van haar advies gebruik heeft gemaakt.

Ir. K.H. Veldhuis,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Golfbaan "De Scherpenberg" te Apeldoorn

Toetsingsadvies over de inhoud van
het milieu-effectrapport
Golfbaan 'De Scherpenberg' te Apeldoorn

Advies op grond van artikel 41z, lid 1 en 2 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de inhoud van het milieu-effectrapport inzake de voorgenomen aanleg van een 18-holes golfbaan op het terrein 'De Scherpenberg' in de gemeente Apeldoorn;

uitgebracht aan Burgemeester en Wethouders van de gemeente Apeldoorn door de Commissie voor de milieu-effectrapportage, namens deze,

de werkgroep m.e.r. Golfbaan 'De Scherpenberg':

de secretaris,



drs. H.R.J. van Maanen

de voorzitter,



ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 5 augustus 1991

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING VAN HET ADVIES	1
1. INLEIDING	3
2. ALGEMENE INDRUK, VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	4
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	5
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	5
4.1 Voorgenomen activiteit	5
4.2 Alternatieven	5
4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief	6
5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	6
6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN AUTONOME ONTWIKKELING	7
7. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	8
8. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	8
9. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE, EVALUATIE ACHTERAF	9
10. SAMENVATTING VAN HET MER	9

BIJLAGEN

1. Openbare bekendmaking van de terinzagelegging van het MER in de Nieuwe Apeldoornse Courant van 7 juni 1991
2. Brief van Burgemeester en Wethouders van Apeldoorn d.d. 11 juni 1991 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
3. Projectgegevens en samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.
5. Brief van het Ministerie van Defensie, DMKL, Bureau Hinderwetzaken, (kenm. HWZ 362/A) d.d. 12 mei 1989 inzake detonatiezones van Defensie.
6. Detailopmerkingen m.b.t. de ecologie.

SAMENVATTING VAN HET ADVIES

De stichting de Eerste Openbare Apeldoornse Golf Club (EOAGC), initiatiefnemer, heeft het voornemen een 18-holes golfbaan aan te leggen op het terrein 'De Scherpenberg', gelegen ten zuid-oosten van en geheel binnen de gemeentegrens van de stad Apeldoorn. Hiertoe zal het bestemmingsplan van deze gemeente moeten worden gewijzigd. Ter ondersteuning van de besluitvorming hierover door de gemeenteraad (bevoegd gezag in deze procedure), wordt de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Dit advies betreft de toetsing in hoofdlijnen van de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) zoals dat op 10 juni 1991 ter inzage werd gelegd. Het MER is getoetst aan de door het bevoegd gezag vastgestelde richtlijnen en aan de inhoudseisen die worden genoemd in art. 41j en 41w van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm).

Vorm en presentatie van het MER, algemene opmerkingen (hoofdstuk 2)

Het MER is niet te omvangrijk en goed leesbaar voor een breed publiek. De kaarten en figuren zijn van goede kwaliteit, maar bevatten enkele onjuistheden en/of onvolledigheden.

Het MER geeft een redelijk goed overzicht van de te verwachten gevolgen voor het milieu.

Het MER biedt naar het oordeel van de Commissie voldoende basis voor de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan, er van uitgaande dat de gronden ten noorden van de Albaweg niet kunnen worden verworven.

Probleemstelling en doel (hoofdstuk 3)

Probleemstelling en doel zijn duidelijk omschreven. De behoefte aan golfbanen wordt door middel van een cijfermatige benadering aangetoond, maar daarin ontbreekt de relatie met de lokale situatie.

Voorgenomen activiteit en alternatieven (hoofdstuk 4)

In het MER zijn, naast het nulalternatief, de twee alternatieven (modellen), voldoende uitgewerkt. Het principemodel(-alternatief) wordt tevens als meest milieuvriendelijk alternatief beschouwd. De Commissie is van mening dat deze stelling onvoldoende is onderbouwd en dat de verschillen in milieu-effecten tussen beide alternatieven marginaal zijn.

Te nemen en eerder genomen besluiten (hoofdstuk 5)

De besluiten, die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het voornemen, zijn in voldoende mate uitgewerkt.

Bestaande toestand van het milieu en autonome ontwikkeling (hoofdstuk 6)

Het geschetste beeld van de huidige toestand van het milieu biedt voldoende basis om de effecten van de golfbaan te kunnen beoordelen. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat het aspect hydrologie matig is behandeld.

Gevolgen voor het milieu (hoofdstuk 7)

In grote lijnen zijn de effecten redelijk goed weergegeven, waarbij wel enkele opmerkingen worden gemaakt over:

- een te rooskleurige voorstelling van de effecten van de vergraving en verstoring van bodems;
- het onderschatten van de effecten van het rooien van boomstobben;
- het onvoldoende weergeven van de effecten van het gebruik en onderhoud van de driving range;

Vergelijking van de alternatieven (hoofdstuk 8)

De vergelijking van de alternatieven is overzichtelijk weergegeven, maar onduidelijk is op welke gronden het principemodel als meest milieuvriendelijk alternatief is gekozen.

Leemten in kennis en informatie, evaluatie achteraf (hoofdstuk 9)

De Commissie betreurt het dat een concrete invulling van het beoogde "natuurtechnisch beheer" achterwege is gebleven.

Samenvatting van het MER (hoofdstuk 10)

De samenvatting van het MER geeft over het algemeen een evenwichtig en goed beeld van de inhoud van het MER.

1. INLEIDING

De initiatiefnemer, de stichting de Eerste Openbare Apeldoornse Golf Club (EOAGC), heeft het voornemen een volwaardige 18-holes golfbaan aan te leggen op het terrein 'De Scherpenberg', gelegen in de gemeente Apeldoorn.

Hiertoe zal het bestemmingsplan van de gemeente moeten worden gewijzigd. Ter ondersteuning van de besluitvorming over de bestemmingsplanwijzigingen wordt een milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd overeenkomstig de wettelijke regels van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). In deze procedure is de gemeenteraad van Apeldoorn bevoegd gezag.

De gemeente Apeldoorn heeft de Commissie op 4 januari 1991 verzocht een informeel oordeel te geven over de juistheid, de volledigheid en de aanvaardbaarheid van het concept-MER Golfbaan De Scherpenberg. Naar aanleiding van de hieropvolgende gedachtenwisseling tussen initiatiefnemer, bevoegd gezag en de Commissie voor de m.e.r. op 6 februari 1991, werd besloten het concept-MER op een aantal punten aan te vullen en te verduidelijken. De gemeente Apeldoorn maakte het milieu-effectrapport (MER) en de "aanvullingen"¹ op 10 juni 1991 bekend (zie bijlage 1).

Per brief van 11 juni 1991 (zie bijlage 2) werd de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de inhoud van het MER.

De Commissie voor de m.e.r. dient een oordeel te geven over het MER², waarbij het toetsingskader wordt gevormd door:

- het gestelde in art. 41j van de Wabm, mede gelet op de richtlijnen voor de inhoud van het MER, die werden vastgesteld door het bevoegd gezag op 22 december 1988;
- de eis dat het MER geen onjuistheden bevat (art. 41w, tweede lid van de Wabm).

Dit advies is opgesteld door de werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. die ook het advies voor richtlijnen heeft opgesteld. De samenstelling van de werkgroep is gegeven in bijlage 3.

De werkgroep treedt op namens de Commissie en wordt daarom verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

-
- 1 De "aanvulling en nadere toelichting" is opgesteld naar aanleiding van vraagpunten over de inhoud van het MER, zoals die door het bevoegd gezag en de Commissie voor de m.e.r. naar voren waren gebracht (de Commissie heeft op verzoek van het bevoegd gezag een globaal oordeel over de inhoud van het MER gegeven bij brief van 4 januari 1991, ten behoeve van de aanvaardbaarheidsbeoordeling door het bevoegd gezag).
 - 2 In dit advies wordt onder "het MER" begrepen het oorspronkelijke MER en de verschillende aanvullingen.

Conform artikel 41z, tweede lid van de Wabm heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen, die mondeling (op de op 20 juni 1991 gehouden openbare hoorzitting) en schriftelijk werden ingebracht, in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4. Voor zover deze reacties betrekking hebben op milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit, werden zij door de Commissie in het advies verwerkt.

Bij de toetsing van het MER is in hoofdlijnen de volgorde aangehouden van de onderwerpen die een MER ten minste moet behandelen volgens artikel 41j van de Wabm. Voor de duidelijkheid is bij elk hoofdstuk in dit advies aangegeven op welk hoofdstuk en/of paragraaf uit het MER een en ander betrekking heeft.

2. ALGEMENE INDRUK, VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

Naar de mening van de Commissie zijn de beschrijvingen in het MER in het algemeen duidelijk en informatief. Het MER is, mede door het eenvoudig taalgebruik, goed leesbaar voor een breed publiek. De kaarten en figuren zijn van goede kwaliteit, maar bevatten enkele onjuistheden en/of onvolledigheden (o.a. figuren 7.4 en 7.5). Veelal ontbreekt de bronvermelding van de weergegeven informatie. Enkele detailopmerkingen zijn opgenomen in bijlage 6.

Het MER geeft een redelijk overzicht van de te verwachten gevolgen voor het milieu en biedt naar het oordeel van de Commissie voldoende basis voor de besluitvorming over de wijziging van het bestemmingsplan, er van uitgaande dat de gronden ten noorden van de Albaweg niet kunnen worden verworven.

De opmerkingen die in de volgende hoofdstukken van dit advies worden gemaakt, moeten worden beschouwd als aandachtspunten bij de verdere besluitvorming over het voornemen.

3. **PROBLEEMSTELLING EN DOEL (MER, hoofdstuk 5)**

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd*".

De **probleemstelling** is duidelijk omschreven en richt zich vooral op het benodigde draagvlak van de aan te leggen golfbaan en het belang van het initiatief vanuit maatschappelijk oogpunt.

In het MER wordt ingegaan op de behoefte aan golfbanen in de regio. Daarbij baseert men zich op de resultaten van het "Behoefte-onderzoek golfsport Nederland", en de provinciale nota's: "Club in de Hand...waar is Gelderland?" en "Beleidsnota golfterreinen in Gelderland". Benadrukt wordt in deze onderzoeken, dat prioriteit moet worden gegeven aan initiatieven bij de grote bevolkingscentra.

De cijfermatige benadering met betrekking tot de behoefte aan golf-sport in de toelichting op het bestemmingsplan "Golfbaan de Scherpenbergh" van de gemeente Apeldoorn, geeft wel enige informatie over de behoefte maar relateert die niet aan de lokale situatie.

4. **VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN (MER, hoofdstuk 5 en 9)**

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen*".

4.1 Voorgenomen activiteit

De beschrijving van de voorgenomen activiteit is kort en voldoet in grote lijnen aan de richtlijnen. Er ontbreekt echter een duidelijk beheersplan voor de golfbaan.

4.2 Alternatieven

Het MER spreekt van "principemodel" en "referentiemodel" zonder expliciet aan te geven dat model hier staat voor alternatief. Duidelijker is in dit geval te spreken van alternatief I en II. De twee alternatieven zijn op zich voldoende uitgewerkt in het MER. Uit de aanvulling kan evenwel worden afgeleid dat het uiteindelijke baanontwerp nog kan afwijken (blz 5, 3e alinea, regel 4). Aangegeven dient te worden binnen welke marges kan worden afgeweken, daar een verandering van bij voorbeeld de routing of de lokatie van de holes tot een andere effectbeschrijving kan leiden. Met betrekking tot het

grondverzet blijft, ook na de aanvulling op dit punt, onduidelijkheid bestaan.

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Na vergelijking van de alternatieven (hoofdstuk 10, MER) stelt het MER dat het meest milieuvriendelijk alternatief overeenkomt met het tweede alternatief, het principemodel. De Commissie is van mening dat deze stelling onvoldoende is onderbouwd en dat de verschillen in milieu-effecten marginaal zijn³.

In het MER wordt een aantal randvoorwaarden genoemd ten aanzien van de instandhouding en ontwikkeling van de actuele en potentiële natuurwaarden. Het wordt echter niet duidelijk gemaakt in hoeverre die zijn gehanteerd bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijk alternatief.

5. **TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN (MER, hoofdstuk 6)**

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven".

In het ontwerp-bestemmingsplan 'De Scherpenbergh', wordt door het College van Burgemeester en Wethouders gekozen voor het inrichtingsalternatief, het zogeheten principemodel.

Het MER behandelt een aantal besluiten die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan de voorgenomen activiteit.

In de "Beleidsnota Golfterreinen in Gelderland" is de volgende vuistregel opgenomen: "Het te kappen bos dient beperkt te blijven tot 10% van het in totaal voor het golfterrein benodigde oppervlak".

In de aanvullingen op het MER wordt voor het principemodel een oppervlakte te kappen bos van 9 ha opgegeven, hetgeen een overschrijding van deze norm betekent.

³ Zie ook de opmerkingen ten aanzien van het meest milieuvriendelijk alternatief in het advies van de Directeur van Landbouw, Natuur en Openluchtcreatie in de provincie Gelderland. (in concept)

In het MER wordt gesteld dat het studiegebied in een overgangszone ligt tussen het Centraal Veluws Natuurgebied en de IJsselvallei. Niet duidelijk wordt gemaakt in hoeverre de voorgenomen activiteit binnen het Centraal Veluws Natuurgebied zal vallen⁴.

6. **BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN AUTONOME ONTWIKKELING (MER, hoofdstuk 7)**

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen.*"

Het geschetste beeld van de huidige toestand van het milieu biedt ondanks enkele onjuistheden en onvolledigheden voldoende basis om de effecten van de golfbaan te kunnen beoordelen. De Commissie maakt hierbij echter de volgende kanttekeningen.

-Het onderdeel hydrologie is zwak uitgewerkt. De grondwaterstanden zijn alleen gebaseerd op grondwatertrappen (ontleend aan een bodemkaart, waarvan de datum en herkomst niet duidelijk zijn). Het is gebruikelijk om uitspraken m.b.t. grondwaterstanden en grondwaterstromingsrichting te onderbouwen met peilbuis- waarnemingen. In het MER wordt vermeld dat het grondwater door de voormalige vuilstort is verontreinigd. Er wordt echter niet aangegeven waarmee en in welke mate. Een tabel met de onderzoeksresultaten zou hier op zijn plaats zijn geweest. Ook wordt niet vermeld wat de kwaliteit is van het water van de Albaplas, terwijl dit water zal worden gebruikt voor de berekening van de golfbaan(zie ook toetsingsadvies Directeur LNO in concept).

-In het westelijk en oostelijk bosgebied zijn, volgens Bijlage 3A, enkele diersoorten aangetroffen die wettelijke bescherming genieten (Besluit van 6 augustus 1973; herzien 23 mei 1991). Het MER maakt geen melding van deze wettelijke bescherming. Ook wordt niet expliciet vermeld of en op welke wijze men bij de verdere planuitwerking en uitvoering met de aanwezigheid van deze diersoorten rekening zal houden.

4 Zie in dit verband ook de opmerkingen in het toetsingsadvies van de Directeur LNO in de provincie Gelderland (in concept)

7. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU (MER, hoofdstuk 8)

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven"*.

In het algemeen zijn de effecten voor het milieu globaal maar voor de besluitvorming in voldoende mate beschreven.

Ten aanzien van de effectbeschrijving kunnen de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- De effecten van vergraving en verstoring van bodemstructuren worden in het MER rooskleurig voorgesteld.
- De effecten van het rooien van boomstobben worden onderschat.
- De Commissie is van mening dat de effecten van de driving range onvoldoende zijn weergegeven en niet te vergelijken zijn met die van een hole. Zo wordt deze wellicht ook 's avonds gebruikt (verstoring door verlichting), kent een intensiever gebruik (ballen rapen) en vereist meer onderhoud.
- In het MER wordt niet concreet aangegeven hoe er bij de aanleg en inrichting van de golfbaan rekening zal worden gehouden met het broedseizoen.

8. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN (MER, hoofdstuk 10)

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven"*.

Naar het oordeel van de Commissie geeft het MER een goede presentatie van de vergelijking van de alternatieven. Wel dient hierbij te worden opgemerkt dat het verschil in milieu-effecten tussen de twee inrichtingsalternatieven marginaal is en het niet duidelijk is waarom het principemodel-alternatief (ondanks het feit dat een grotere oppervlakte met bos en meer onvergraven bosbodems worden aangetaast) als het meest milieuvriendelijk alternatief is gekozen.

**9. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE, EVALUATIE
ACHTERAF (MER, hoofdstuk 11 en 12)**

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens"*.

Het MER noemt met betrekking tot de verschillende milieu-aspecten een aantal leemten in kennis.

De Commissie stelt vast dat er niet is ingegaan op het beheer van de golfbaan en dit aspect naar de leemten in kennis is verwezen. Met betrekking tot de benodigde hoeveelheden en met name de kwaliteit van het water voor beregening bestaat er volgens de Commissie voldoende informatie om op dit aspect uitgebreider in te gaan dan nu in het MER is gebeurd.

Het MER bevat een concept-evaluatieprogramma dat voor het bevoegd gezag als basis kan dienen bij de in het kader van m.e.r. verplichte evaluatie achteraf. De Commissie doet hierbij de aanbeveling om bovengenoemde aspecten (beheer en beregening) vast te leggen in een convenant tussen de initiatiefnemer en het bevoegd gezag en dat dit zal worden meegenomen bij het evaluatieprogramma.

10. SAMENVATTING VAN HET MER (MER, hoofdstuk 2)

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven"*.

De samenvatting van het MER geeft over het algemeen een evenwichtig en goed beeld van de inhoud van het MER.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over
de inhoud van het milieu-effectrapport
Golfbaan 'De Scherpenberg'
te Apeldoorn

(Bijlagen 1 t/m 6)

BIJLAGE 1

Openbare bekendmaking in de Nieuwe Apeldoornse Courant van 7 juni 1991

Milieu-effectrapport golfbaan de Scherpenberg/voorontwerp bestemmingsplan golfbaan de Scherpenbergh

Burgemeester en wethouders van Apeldoorn maken ter voldoening van het bepaalde in artikel 411 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) en de Inspraakverordening Stadsvernieuwing en R.O. het volgende bekend.

Van het Bureau voor ruimtelijke ordening en architectuur F.W. van Droffelaar b.v., gevestigd Jollesstraat 5 te Arnhem, is namens de stichting de Eerste Openbare Apeldoornse Golf Club (EOAGC), gevestigd te Apeldoorn, een milieu-effectrapport ontvangen.

Dit rapport houdt verband met de in voorbereiding zijnde herziening van het geldende bestemmingsplan Immenberg ten behoeve van de aanleg van een 18-holes golfbaan met bijbehorende voorzieningen in het gebied "Scherpenberg" ten zuid-oosten van Apeldoorn. Deze herziening heet golfbaan "de Scherpenbergh".

Het gebied van deze herziening wordt globaal begrensd door de Albaweg, de spoorweg Apeldoorn-Dieren, de (voormalige) steenfabriek Alba met ontginningsplas en de A-veiligheidszone van het munitiedepôt.

Stukken ter inzage

In verband met het vorenstaande liggen in het kader van de inspraakprocedure met ingang van 10 juni 1991 gedurende één maand ter inzage in de stads- en milieuwinkel, in het mobiel secretariaat bureau en bij de dienst ruimtelijk beheer:

- het voorontwerp bestemmingsplan golfbaan "de Scherpenberg";
- het milieu-effectrapport golfbaan De Scherpenberg;
- de richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport (vastgesteld door burgemeester en wethouders op 22 december 1988) en de adviezen en opmerkingen daarover.

U kunt in de stads- en milieuwinkel (Vossetmanstraat 299) terecht elke werkdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Bij de dienst ruimtelijk beheer, Brinklaan 49, liggen de betreffende stukken ter inzage elke werkdag (behalve zaterdag) van 09.00 tot 14.00 uur, info-ruimte, 1e verdieping. Bovendien kunt u na telefonisch overleg (telefoon 296386) de stukken elke donderdagavond inzien van 17.00 tot 20.00 uur.

In de stads- en milieuwinkel en de inforuimte van de dienst ruimtelijk beheer is een exemplaar van het ter inzage liggende milieu-effectrapport verkrijgbaar tegen betaling van f 15,00 en een exemplaar van het voorontwerpbestemmingsplan tegen betaling van f 12,80.

Inspraak

Gedurende de termijn van ter inzage legging kan een ieder opmerkingen over de inhoud van het voorontwerpbestemmingsplan en van het milieu-effectrapport schriftelijk indienen bij de dienst Ruimtelijk Beheer, Postbus 9033, 7300 ES Apeldoorn.

De in te dienen opmerkingen over het milieu-effectrapport mogen slechts betrekking hebben op het niet voldoen van het rapport aan de wettelijke vereisten als genoemd in artikel 41j Wabm., dan wel op onjuistheden in het rapport en/of het niet in acht nemen van de richtlijnen.

Reacties op het milieu-effectrapport en het voorontwerp kunnen in één brief worden geïntegreerd.

De ingekomen opmerkingen betreffende het milieu-effectrapport worden gezonden aan de initiatiefnemer, de wettelijk adviseurs en de Commissie voor de m.e.r. Tevens zullen de ingekomen opmerkingen worden gevoegd bij de ter inzage liggende stukken.

Op de opmerkingen zal worden ingegaan in de overwegingen van het te nemen besluit.

Persoonlijke gegevens

Degene die opmerkingen indient betreffende het milieu-effectrapport kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens als niet-openbaar te behandelen.

Informatieavond/openbare zitting

Op 20 juni a.s. wordt in de kantine van camping "De Bosgraaf", Kanaal Zuid 444 te Lieren een informatieavond/openbare zitting gehouden. Deze avond, die om 19.30 uur begint, is bedoeld om de plannen m.b.t. de realisering van een 18-holes golfbaan met bijbehorende voorzieningen in het gebied "Scherpenberg" te presenteren en mondeling toe te lichten.

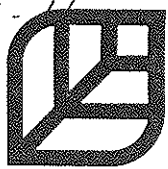
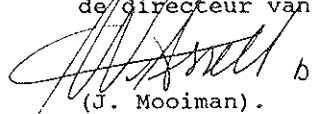
Tijdens deze informatieavond/openbare zitting kan een ieder tevens mondelinge opmerkingen over het voorontwerpbestemmingsplan en het milieu-effectrapport inbrengen.

Nadere informatie

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de projectleider, de heer ir. C. van der Eems, dienst Sport en Recreatie (telefoon 296386).

BIJLAGE 2

**Brief van het bevoegd gezag d.d. 11 juni 1991,
waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen**

dienst milieuhygiëne sector milieu	postadres: postbus 9033 7300 es apeldoorn tel. 055 - 296296 fax 055 - 297597	196-46  gemeente apeldoorn										
Commissie voor de milieu-effectrapportage t.a.v. werkgroep golfbaan "de Scherpenberg" Postbus 2345 3500 GH UTRECHT												
uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk MH/22062										
datum 11 juni 1991	onderwerp Beoordeling aanvaardbaarheid milieu-effectrapport golfbaan "de Scherpenberg".											
Geachte werkgroep, Teneinde u in de gelegen te stellen advies uit te brengen over het milieu-effectrapport inzake de voorgenomen aanleg van een 18-holes golfbaan met bijbehorende voorzieningen in het gebied "Scherpenberg" ten zuid-oosten van Apeldoorn, doen wij u - conform het gestelde in artikel 41t Wabm - toekomen: - het van de initiatiefnemer ontvangen milieu-effectrapport golfbaan "de Scherpenberg"; - een aanvullende notitie op het milieu-effectrapport; - alsmede het voorontwerp-bestemmingsplan.												
Aangezien u in een eerder stadium reeds exemplaren van het milieu-effectrapport zijn toegezonden, is het aantal daarvan beperkt tot één. Van de aanvulling alsmede het voorontwerp-bestemmingsplan treft u bijgaand 4 exemplaren aan. Op telefonisch verzoek (hedenmiddag) van de heer Van Maanen, werkgroepsecretaris, is één set stukken rechtstreeks naar het huisadres van de heer Wijnhoven gezonden. Tot slot treft u bijgaand een exemplaar van de kennisgeving aan.												
Voor eventuele nadere informatie en overleg kunt u zich wenden tot de heer C. van de Eems, projectleider (telefoon 055-296486), of de heer W. van Asselt, coördinator mer (telefoon 055-296486).												
Hoogachtend, burgemeester en wethouders van Apeldoorn, namens hen, de directeur van de dienst Milieuhygiëne,  (J. Mooiman).	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">Commissie voor de milieu-effectrapportage</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;">ingekomen :</td> <td style="padding: 2px;">113 JUNI 1991</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;">nummer :</td> <td style="padding: 2px;">1817/91</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;">datum :</td> <td style="padding: 2px;">196-46 2/m 51 + 196.39</td> </tr> <tr> <td style="padding: 2px;">rechtsgedrag :</td> <td style="padding: 2px;">UM&Jsc/Pros/Bibl</td> </tr> </table>		Commissie voor de milieu-effectrapportage		ingekomen :	113 JUNI 1991	nummer :	1817/91	datum :	196-46 2/m 51 + 196.39	rechtsgedrag :	UM&Jsc/Pros/Bibl
Commissie voor de milieu-effectrapportage												
ingekomen :	113 JUNI 1991											
nummer :	1817/91											
datum :	196-46 2/m 51 + 196.39											
rechtsgedrag :	UM&Jsc/Pros/Bibl											
behandeld door W. van Asselt doorkiesnummer 055-296507	typ. WVA/ coll.	bijlagen diversen										
correspondentie uitsluitend richten aan het postadres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.												

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Eerste Openbare Apeldoornse Golf Club (EOAGC)

Bevoegd gezag: Burgemeester en Wethouders van de gemeente Apeldoorn

Besluit: wijziging huidige bestemmingsplan Immenberg

Activiteit: de voorgenomen activiteit betreft de voorgenomen aanleg van een 18-holes golfbaan in het gebied 'De Scherpenberg' dat ligt binnen de gemeente Apeldoorn

Data:

Openbare bekendmaking: 10 juni 1991

Overleg met initiatiefnemer en bevoegd gezag naar aanleiding van een concept-toetsingsadvies: 22 juli 1991

Samenstelling van de werkgroep:

- A.P.H.M. Boonman, wonende te Brunssum
- ir. A.L.J. Wijnhoven, wonende te Arnhem
- ir. K.H. Veldhuis, wonende te Wassenaar (voorzitter).

Secretaris van de werkgroep: drs. H.R.J. van Maanen (die drs. J.J.F.M. van Haeren heeft vervangen)

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cic. m.e.r.
1.	910620?	J. de Hoog	Lieren	910628
2.	910629	J.J. Ket	Haarlem	910710
2a.	910629	J.J. Ket	Haarlem	910716
3.	910622	G.J. Jochems-Groeneveld	Lieren	910710
4.	910624	H.J.C.H. Jochems	Lieren	910710
5.	910703	E.R. Meurs	Apeldoorn	910710
6.	910709	mr. J.H. van den Sigtenhorst namens H. Garrits en J.A. Garrits-Menk- veld te Beekbergen/Lieren	Zutphen	910716
7.	910702	Stichting Werkgroep Milieuzorg Apeldoorn	Apeldoorn	910716
7a.	910702	Stichting Werkgroep Milieuzorg Apeldoorn	Apeldoorn	910716
8.	910709	Stichting 'Houdt de Veluwezoom Leefbaar' i.o.	Mijdrecht	910716
9.	910708	T. en A. Kersten, Camping De Vin- kenkamp	Lieren	910716
10.	910709	C.J. Griesdoorn, Bungalowpark De Valouwe	Beekbergen	910716
11.	910708	T. Koopman, A. Koopman-Alvers en J. Koopman	Apeldoorn	910719
12.	910709	J.A. Garrits-Menkveld, Manege 'De Viervoeter',	Beekbergen	910719
13.	910708	C.H. Veerkamp	Lieren	910719
14.	--	Bewoners Oosterhuizen of Scherpen- berg en Belanghebbenden	-	910719
15.	910730	Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Gelderland (in concept)	Arnhem	910730

BIJLAGE 5

Brief van het Ministerie van Defensie d.d. 12 mei 1989, inzake detonatiezones in het gebied 'De Scherpenberg'

Ministerie van Defensie

196-57

INGEKOMEN - JUNI 1991

Directie Materieel Koninklijke Landmacht
Afdeling/Sectie Bureau Hinderwetzaken

Postbus 90701
2509 LS 's-Gravenhage

Telefoon 070-169111
Telex nr. 31347 KL/GV/NL

E.I.D. Gelderland
Postbus 9106
7300 HP APELDOORN

Uw brief
18-04-1989

Uw kenmerk
89/RO 241a

Ons nummer
HWZ 362/A

Datum
12 MEI 1989

Onderwerp
Golfbaan Scherpenberg

Naar aanleiding van referte bericht ik u als volgt.

De situatie rondom het MMC Loenen/Scherpenberg is uit oogpunt van veiligheid, nadat conform recente afspraken is belegd, acceptabel te achten. De situatie blijft echter marginaal.

E.e.a. impliceert dat verdere inbreuken binnen de zones moeten worden geweerd.

Er moet dus bezien worden welke van de voorgenomen activiteiten zich verhouden met het karakter van de zones.

In verband met het bovenstaande ben ik het volgende van mening:

- binnen de B-zone is geen toename van bebouwing mogelijk waarbinnen zich regelmatig personen bevindt;
- ontsluiting van het terrein en de parkeerfaciliteiten moeten buiten de A-zone zijn gelegen;
- gezien het extensieve karakter kan een beperkt aantal van de holes 10 t/m 18 binnen de B-zone, doch buiten de A-zone worden gelokerd (vergelijkbaar met beperkte dagrecreatie);
- voorts zou één hole (van de holes 10 t/m 18) in de A-zone kunnen worden toegestaan (vergelijkbaar met incidentele aanwezigheid bij agrarisch gebruik);
- publiek bij wedstrijden moet buiten de A-zone en zo mogelijk buiten de B-zone blijven.

Ik neem aan dat ik u met bovenstaande voldoende heb geïnformeerd.

DE DIRECTEUR MATERIEEL KL
Voor deze:
Het Hoofd Bureau Hinderwetzaken

J.G. Boom

i.a.a.: DGW&T/RO

Bijlagen

Bezoekadres:

Doorkiesnummer

-- Van der Burchlaan 31

070-164064

BIJLAGE 6

Enkele detailopmerkingen met betrekking tot ecologie in het MER Golfbaan 'De Scherpenberg'

Blz. 38-45, par. 7.5:

- De in de tekst genoemde ecotooptypen komen niet geheel overeen met het overzicht in tabel 7.1.
- 'Ruijgte' wordt wel genoemd onder figuur 7.5, maar ontbreekt in tabel 7.1.
- 'Akker' en 'Cultuurgrasland' zijn om onduidelijke redenen samengevoegd en met één kleur op de vegetatietypenkaart weergegeven. Dit is niet gebruikelijk en hierdoor treedt onnodig informatieverlies op.
- Het is onjuist om de cultuurgraslanden van het plangebied tot het Spurrieverbond te rekenen. Volgens bijlage 2D komt het Spurrieverbond ten noorden van de Albaweg niet voor. De cultuurgraslanden zijn naar alle waarschijnlijkheid te rekenen tot het Zilverschoonverbond (Poo-Lolietum; Beemdgras-Raaigrasweide).
- Het onderscheid hoofdvegetatietype - nevenvegetatietype is zwak gemotiveerd. De ruimtelijke begrenzing van de neventypen is in figuur 7.5 niet duidelijk aangegeven. Het westelijk bosgebied is als 'Amerikaanse vogelkers-type' aangeduid, maar deze aanduiding wordt niet voldoende ondersteund door opname 5 van bijlage 2B. Het is niet juist dat de verschillende 'neventypensoorten' (Ruwe smele, Vogelmuur en Amerikaanse vogelkers) in de betreffende percelen of complexen van percelen zeer dominant voorkomen.
- In figuur 7.5 zijn de kleuren lichtblauw en donkerblauw verwisseld.
- Figuur 7.5 correspondeert niet geheel met de kaart Grondgebruik terrein Golfbaan (figuur 7.1). De begrenzing van het bos verschilt in de twee figuren op enkele punten.
- Het kleine bosje in het noordelijke deel, waarover in de tekst op blz. 41 wordt gesproken, ontbreekt op de Vegetatietypenkaart.
- De grenzen van de vegetatie-eenheden van bijlage 2C wijken op een aantal punten af van de begrenzingen van de vegetatietypen van figuur 7.5.
- In de tekst (blz. 39) wordt "onderscheid gemaakt tussen enerzijds matig soortenrijke typen en anderzijds soortenrijke typen, met meer dan 25 soorten". Deze twee onderscheidingen zijn in figuur 7.5 met verschillende arceringen aangeduid. De niet gearceerde terreingedeelten zijn 'soortenarm' of 'zeer soortenarm'; deze categorie wordt niet expliciet onderscheiden. Een deugdelijk fundament voor deze onderscheidingen ontbreekt.
- Er wordt in het MER teveel nadruk gelegd op de soortenrijkdom als maat voor de biologisch-ecologische betekenis. Hierbij moet worden opgemerkt dat soortenrijkdom vaak het gevolg is van storingsinvloeden, waardoor er plantesoorten verschijnen die oorspronkelijk (in een ongestoorde situatie) niet in de betreffende vegetatie voorkwamen. Een dergelijke toename van soorten wordt in het algemeen negatief gewaardeerd.
Bij de beschrijving van de bossen (blz. 40-41) wordt niet vermeld dat het boscomplex in het oosten een relatief groot aantal soorten bevat, die aan storingsinvloeden moeten worden toegeschreven. Enkele voorbeelden hiervan zijn: Ridderzuring, Zwarte nachtschade, Boerenwormkruid, Paardebloem en Grote brandnetel.
- Opname 14 is geen loofbos maar akker (Bijlage 2C).

- Opname 13 (oost) is geen loofbos maar akker.
- In figuur 7.6 worden de vindplaatsen van enkele 'zeer zeldzame' plantesoorten aangeduid. Onduidelijk is of en op welke wijze bij de verdere planvoorbereiding en de eventuele aanleg en inrichting van de golfbaan hiermee rekening wordt gehouden.
- Figuur 7.6 is bij het reproduceren gedeeltelijk weggefallen.
- Op blz. 43 wordt gesproken over 24 soortenlijsten. Dit moet zijn 22.
- Blz. 43: 'ten noorden van de Albaweg' moet zijn 'ten zuiden van de Albaweg'.